LOUIS BOLK INSTITUUT

Opzet en effecten van kleinschalige zorg

Leidraad voor de geïnteresseerde boer

Cynthia Verwer
Lucy van de Vijver

LOUIS BOLK
INSTITUUT

de natuurlijke kennisbron

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding en achtergrond 3
2. Waar kunt u als boer aan bijdragen 4
3. Kleinschalige zorg op uw bedrijf: wat wordt van u verwacht ? 7
4. Ervaring in de praktijk 9
5. Vormen van kleinschalige zorg op uw bedrijf 10
6. Inzet van dieren bij kleinschalige zorg 11
7. Wettelijke vereisten 13
8. Tips uit de praktijk 15

Verantwoording en verder lezen 15

Colofon 16

1. Inleiding en achtergrond

In Nederland is een groot aantal zorgboerderijen. In 2013 lag het aantal op 874 (CBS statline). Zorgboerderijen zijn heel divers. Ze variëren in het aantal zorgvragers* (2 tot 40 personen), het type zorgvragers, het aantal dagdelen zorg, de manier van begeleiding (van boer(in) tot professionele zorgverlener) en het accent op zorg of op landbouw.

Deze brochure is gericht op boerenbedrijven die landbouw als hoofdtak hebben, maar ruimte willen bieden aan één of enkele zorgvragers om binnen de routine van het bedrijf mee te helpen. Kortom, boerderijen die kleinschalig zorg willen aanbieden aan één of meerdere mensen met een verstandelijke, lichamelijke of psychische beperking, afkomstig uit jeugdzorg, ouderenzorg, GGZ of Verslavingszorg.

* In dit rapport wordt gesproken over (zorg)boeren en zorgvragers, voor beide groepen geldt dat dit zowel mannen als vrouwen kunnen zijn.

2. Waar kunt u als boer aan bijdragen

Door een zorgvrager een plek te bieden op de boerderij stelt u hem in staat mee te doen in de maatschappij, nieuwe mensen te ontmoeten en zinvolle activiteiten te verrichten. Door juist gebruik te maken van dat waar de zorgvrager goed in is, wat hij wil en waarin hij kan groeien, wordt het accent gelegd op de mogelijkheden in plaats van de beperking van de zorgvrager.

Belangrijke kwaliteiten van een boerenbedrijf die aansluiten bij de behoeften van zorgvragers

- de sociale gemeenschap
- (zinvol) werk
- kleinschaligheid
- de boer als rolmodel
- de zorg voor iets levends (zowel plant als dier)
- groene omgeving
- nadruk op wat men kan i.p.v. op de beperking

Een werkplek op een boerderij kan bijdragen aan de invulling van een aantal belangrijke behoeften van de zorgvrager en zo bijdragen aan de sociale, mentale en lichamelijke gezondheid van een persoon.

Sociale gemeenschap / Sociaal netwerk

Zorgvragers komen op de zorgboerderij in contact met verschillende mensen, zoals gezinsleden, buren, veearts, voerleverancier, adviseur en klanten: personen van verschillende leeftijd en interesses. Dit verbreedt hun sociale netwerk. Ze zijn even weg van het instellingsterrein of huisgenoten. Vooral het contact met het boerengezin is belangrijk, onder andere omdat ze hier zien hoe een ‘normaal’ gezin functioneert. Door mee te draaien in een sociale gemeenschap wordt een aantal basale behoeften vervuld die belangrijk zijn voor de persoonlijke groei en ontwikkeling. De sociale gemeenschap geeft de kans om zich verbonden te voelen en zich emotioneel te hechten aan een ander. Het geeft het gevoel ergens bij te horen, waardevol te zijn doordat je competenties worden erkend en je kan een vertrouwensband ontwikkelen.

De bedrijfsvoering: zinvol werk

Werk is van belang om er bij te horen, het biedt structuur, het geeft contrast met vrije tijd, het geeft status en identiteit. Daarnaast verbreedt het werken de horizon, het biedt de kans vaardigheden te ontwikkelen, het dwingt tot activiteit, je wordt fysiek moe, je doet iets voor een ander. Ook kan werk je laten zien dat mensen elkaar nodig hebben en hoe men aan een gezamenlijk doel kan werken.

Het werken op een boerderij waar agrarische productie plaatsvindt, heeft een meerwaarde. Samen met de boer wordt aan een product gewerkt, dus het is nuttig en noodzakelijk werk. Het gezamenlijk uitvoeren van werkzaamheden zorgt voor een gevoel van saamhorigheid en er is gelegenheid om van elkaar te leren. Het feit dat op het bedrijf ook

daadwerkelijk iets wordt geproduceerd geeft extra voldoening, zeker voor de zorgvragers met een relatief hoog niveau. Daarnaast is er de zorg voor iets levends (plant en dier). Planten en dieren geven de mogelijkheid om primaire levensprocessen van dichtbij mee te maken, en de noodzaak van zorg voor plant en dier te ervaren. Dit helpt mensen om zich te ontwikkelen.

De boer als rolmodel en ondernemer De aanwezigheid van een 'echte boer' is van belang. Hij is een rolmodel. Hij is de baas op de boerderij en heeft kennis en kunde in huis over wat er moet gebeuren. In onverwachte situaties, die regelmatig voorkomen, kan hij daardoor creatief handelen. De boer is ook een ondernemer. Dit komt goed van pas bij het aanbieden van zorgdiensten waarbij vaak aanpassingen nodig zijn om zorgvragers goed mee te laten doen. Een voorbeeld is een zorgboer die een systeem ontwikkelde zodat de zorgvrager zelfstandig de varkens kon voeren.

Kleinschalig Bij kleinschalige opvang, waarbij slechts enkele zorgvragers aanwezig zijn, ervaren zorgvragers dat er veel persoonlijke aandacht voor hen is..

Groene omgeving De groene omgeving van de boerderij biedt rust, ruimte en uitzicht en je kan de natuur ervaren. Het blijkt dat een groene omgeving positief werkt op de gezondheid. Natuur verbetert de stemming en beschermt tegen stress. Een groene omgeving bevordert het herstel na ziekte en, vooral mensen met een lage sociaal - economische status, jongeren en ouderen, voelen zich gezonder in een groene omgeving.

Waarom kiezen zorgvragers voor kleinschalige zorg op boerderijen:

- Daginvulling – soms verplicht vanuit de kliniek of als eis om bijv. een woning te houden
- Dagbesteding - behoeden voor terugval (bv. bij verslaafden)
- Opbouwen structuur en ritme (verslaafden en psychiatrische patiënten)
- Afleiding – bijvoorbeeld afleiding van drugs (verslaafden), of gewoon iets anders of andere omgeving (psychiatrische patiënten)
- Afkomen van verslaving (verslaafden)
- Slechts een enkeling noemt interesse in boerderij of fysiek werk als motief

Cliënten worden aangesproken op hun mogelijkheden Zorgvragers worden in hun werkzaamheden op een zorgboerderij vooral aangesproken op wat ze kunnen en niet op hun beperkingen. Sommige werkzaamheden brengen een bepaalde werkdruk met zich mee. Zorgvragers ervaren dit als uitdagend en prettig. Het geeft hun zelfvertrouwen als het lukt.

De niet-zorg context Zorgvragers geven aan het fijn te vinden dat ze als een normaal persoon, met respect en onbevooroordeeld behandeld worden en niet als cliënt. De boer is geen therapeut, maar zoekt vooral naar de mogelijkheden van de persoon. De relatie met de boer (gelijkwaardigheid) en zijn betrokkenheid worden gewaardeerd.

Kwaliteiten waar het meest belang aan wordt gehecht door de zorgvragers (D), de boeren (B) of medewerkers van zorginstellingen (I) voor de verschillende typen zorgvragers. (Bron: Hassink, van Dijk en Klein Bramel, 2011)

Thema	Categorie (aantal)	Psychiatrie			Jongeren			Ouderen		
		D (16)	B (12)	I (11)	D (13)	B (11)	I (9)	D (12)	B (10)	I (7)
Gemeenschap	Contacten	+	++		++	+		++	++	++
	Gezin						+			
Houding boer	Betrokken, persoonlijk	+	+			++		++	++	+
	Individuele benadering, hele persoon	++	++	++	+	++	+	+	++	
	Autoriteit					++	+			
Niet zorg context	Gewone leven		+	++		+	++		++	+
	Vrijheid		+			+			++	+
	Herinneringen							+	+	
Werk	Echt, zinvol		++	++		+	++	+	+	++
	Dieren	+	++	++	++	++	++	++	++	
	Diversiteit	+	+		+			++	++	
	Fysiek					+				
	Structuur	++	+	+	+	++	++		++	
	Eigen tempo	++								
	Activerend		++						++	+
Groene omgeving	Rust, ruimte, weinig prikkels	++	++	++	++	++	++		++	
	Buiten zijn, natuur ervaren	+	++		++			++	++	++
	Uitzicht			++						
	Andere omgeving						+			

+ belangrijke kwaliteit, ++ heel belangrijke kwaliteit

3. Kleinschalige zorg op uw bedrijf: wat wordt van u verwacht?

Van de boer wordt verwacht dat hij de zorgvrager stimuleert en ondersteunt bij zijn zorgvraag. Dit houdt in dat de boer de zorgvrager kan stimuleren om eigen kennis en ervaring in te brengen, om zelf zijn zorg te organiseren om zo zelf actief sturing te kunnen geven aan het zorgproces. Daarnaast kan de boer ondersteunen bij het stellen van (zorg)vragen, checken of ze elkaar begrijpen en ondersteunen en complimenteren wanneer een zorgvrager zelf initiatieven ontplooit.

"Om als boer als zorgboer te kunnen werken moet je sociaal en duidelijk zijn"

Gewenste kwaliteiten van een zorgboer:

- Open zijn; praten over het eigen leven/bedrijf en ervaring
- Duidelijk zijn: kunnen maken van goede afspraken, duidelijke instructie
- Voornemend/ in staat zijn om een band op te bouwen om de samenwerking soepel te laten lopen
- Rust en tijd kunnen nemen om een zorgvrager te laten ontdekken wat bij hem of haar past
- Zorgvragers enthousiasmeren om iets te doen wat nieuw of spannend is
- Werkzaamheden af kunnen stemmen op het niveau en de belastbaarheid van de zorgvrager(s)

Om dit voor elkaar te krijgen wordt een aantal vaardigheden van de boer verwacht. De boer (zorgverlener) moet:

- Goede duidelijke afspraken met de zorgvrager kunnen maken
- Flexibel zijn
- Persoonlijke wensen en voorkeuren van de zorgvrager serieus nemen en keuzes respecteren
- De zorgvrager duidelijkheid geven over organisatorische en persoonlijke mogelijkheden en beperkingen
- Anticiperen op toekomstige problemen
- De zorgvrager wijzen op de risico's en gevolgen van zijn keuze
- Indien nodig actief zoeken naar alternatieve mogelijkheden om de zorgvrager de gelegenheid te geven om aan zijn zorgvraag te werken
- Zorgen voor de randvoorwaarden in de organisatie, die de ondersteuning van de eigen regie van de zorgvrager ondersteunen
- Openstaan voor kritiek van de zorgvrager, medewerkers en van collega's
- Vragen om feedback
- Kritisch reflecteren op het eigen gedrag en op het gedrag van anderen

Het is van groot belang om een goede balans te vinden tussen veiligheid en uitdaging. Bij het werken met dieren is extra alertheid nodig. Het vergt een goed observatievermogen en deskundigheid van de boer om per zorgvrager te bepalen waar iemand op dat moment aan toe is. Zo kan een koeienstal sfeer en beschutting uitstralen (door de geur van het stro, het trage herkauwen van de koeien, de warmte die de dieren uitstralen, de beschutting van de stal) maar ook drukte en onrust (het geloei van de koeien, de grote omvang van de koeien, het gerammel van de inrichting). Elke zorgvrager kan dat anders ervaren en hierop navenant op reageren.

"Vergeet als boer niet ervan te genieten dat je mensen kan helpen!"

Daarnaast moet er een goede balans zijn tussen de economische en zorgdoelstelling van het bedrijf: het werk moet af, maar er moet ook rekening gehouden worden met de mogelijkheden van de zorgvrager(s). Dit is een terugkerend aandachtspunt. Flexibiliteit is een vereiste; planningen van het werk moeten regelmatig aangepast worden, omdat de zorgvrager niet altijd in staat is het werk te verrichten.

Kortom, het is een behoorlijke lijst competenties dat van de zorgboer wordt geëist waarbij veel coachende vaardigheden worden gevraagd. Het kan ook belangrijk zijn om een bepaalde basiskennis te hebben aangaande de zorg die u wilt leveren aan een bepaalde doelgroep. Op diverse plaatsen worden cursussen en opleidingen over landbouw en zorg aangeboden.

4. Ervaring in de praktijk

Zorgboeren blijken positieve effecten bij de zorgvragers te zien op zowel het fysieke, mentale als sociale vlak.

- Fysiek: sterker worden, meer uit handen krijgen, energie beter kunnen verdelen en lekker moe worden. Ook de eetlust neemt toe.
- Mentaal: meer zelfvertrouwen, toegenomen verantwoordelijkheid, tot rust komen, initiatief tonen, betrokkenheid en zelfstandigheid. Zorgvragers scoren zelf hun kwaliteit van leven hoger als ze een tijd op een (zorg) boerderij werken.
- Sociaal: verbetering in het houden aan afspraken, leren sociale contacten te leggen, duidelijker grenzen aangeven, verantwoordelijkheid naar anderen, uiten van gevoelens en meer zelfrespect.

"Ze kunnen vaak goed meedraaien als ze goed in hun vel zitten"

Daarnaast zijn er verschillen in de behoeften en wensen van de verschillende type zorgvragers.
Zorgvragers met een psychiatrische achtergrond vinden het belangrijk dat ze op een eigen tempo kunnen werken, en kunnen rusten als ze een slechte dag hebben. Ouderen waarderen juist de diversiteit, ze willen graag ingezet worden voor verschillende klusjes, verzorgen van dieren etc. Ouderen vinden ook het uitzicht van belang.
Dieren zijn voor alle groepen van belang. Het brengt balans, ritme en structuur.

"Houd er rekening mee dat deze mensen in een andere wereld leven dan die van jou"

Toch wil niet elke zorgvrager direct op een boerenbedrijf aan de slag. Er zijn meerdere redenen waarom zorgvragers er tegenop zien om op een boerderij aan de slag te gaan:

- Angst voor andere doelgroepen op de boerderij, bijv. voor mensen met een verstandelijke beperking (onbekendheid, angst dat deze groep te veel aandacht vraagt). Als mensen eenmaal met andere doelgroepen samenwerken bleek dit in de praktijk juist een meerwaarde
- Hard werken – wordt er afgerekend op prestatie (angst)
- Slechte bereikbaarheid, vervoerskosten

"Het nakomen van afspraken blijkt moeilijk"

De ervaring van de zorgboeren is divers. Het is erg afhankelijk van de zorgvrager en de dag of de persoon echt iets bijdraagt aan de activiteiten van het bedrijf. Wanneer met een zorgvrager een rondje over het bedrijf wordt gemaakt is het vaak snel duidelijk wat de zorgvrager zou willen doen. Dit kan iets heel anders zijn dan vooraf door de boer is bedacht. Zorgboeren merken wel dat er heel duidelijke afspraken moeten worden gemaakt.

5. Vormen van kleinschalige zorg op uw bedrijf

De verschillende vormen van kleinschalige zorg kunnen op basis van het aantal zorgvragers dat u wilt helpen, de manier waarop en de tijdsinvestering grofweg ingedeeld worden in drie typen bedrijven.

Type 1 Zorgvragers worden deelgenoot van de sfeer op de boerderij. Ze 'lopen mee' met de boer en kunnen op vrijwillige basis een handje toesteken. De boer verricht zijn normale dagelijkse werkzaamheden en de aanwezigheid van de zorgvragers vraagt een minimale tijdsinvestering. Bij benodigde begeleiding is deze in handen van externe begeleiders. Eventuele aanpassingen of voorzieningen op het bedrijf zijn puur gericht op veiligheid en fysieke toegankelijkheid voor de zorgvragers.

Type 2 Maximaal twee zorgvragers per keer zullen de boer een aantal dagdelen per week helpen met de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden. De zorgvragers kunnen relatief zelfstandig werken en worden door de boer begeleid. Eventuele aanpassingen of voorzieningen op het bedrijf zijn puur gericht op veiligheid en fysieke toegankelijkheid voor de zorgvragers. De aanpassingen in de werkzaamheden zijn gering.

Type 3 Zorgvragers zullen de boer een aantal dagdelen per week helpen met de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden. Deze zorgvragers hebben meer dan een toeziend oog nodig. De boer draagt de verantwoording voor het bedrijf en één van de gezinsleden of werknemers neemt de begeleiding van de zorgvragers op zich. Indien wenselijk worden er nieuwe, minder commercieel gerichte werkzaamheden opgezet, om de zorgvragers van werk te voorzien. Wanneer het aantal zorgvragers groeit worden er voorzieningen voor de zorgvragers aangelegd zoals een kantine en apart sanitair.

6. Inzet van dieren bij kleinschalige zorg

De aanwezigheid van (landbouw)huisdieren vergroot de diversiteit en hoeveelheid aan zinvolle en aansprekende werkzaamheden en levert een belangrijke bijdrage aan de gezonde omgeving van een boerderij. Dieren zijn bij uitstek geschikt om een verband mee aan te gaan.

Dieren zijn voor alle groepen zorgvragers van belang. Het brengt balans (zorg krijgen maar zelf ook zorg geven), structuur en ritme, het is veilig (dieren roddelen niet achter je rug om en je kan aan dieren je verhaal kwijt), uitdagend en het geeft inzicht in het gewone leven en levensprocessen. Dieren prikkelen alle zintuigen. De aanwezigheid van dieren zorgt voor diverse terugkerende werkzaamheden over de dag. Natuurlijk dient er wel rekening gehouden te worden met de risico's die samenhangen met het gebruik van dieren in de zorg (letsel, zoönosen).

Kwaliteiten die een appel doen op het zorgen en verbinding en veiligheid bieden:

- Dieren spreken je gevoel aan (vooral jonge dieren), ze zijn herkenbaar, ze lijken op mensen.
- Dieren kunnen troost, warmte en veiligheid bieden.
- Dieren zijn wie ze zijn: ze hebben geen verborgen agenda.
- Dieren spreken je verantwoordelijkheidsgevoel aan: een dier is voor zijn welzijn en overleven afhankelijk van een goede verzorging; als een dier honger heeft zal het dat duidelijk laten merken.
- Dieren nodigen uit tot verzorgen. Een zorgvrager die gewend is om verzorgd te worden gaat nu zelf verzorgen. Hierdoor is hij minder gericht op de eigen problemen. Zorg voor het dier stimuleert de zorg voor zichzelf.
- Werkzaamheden met dieren geven veel structuur aan de dag en aan het bedrijf.

Kwaliteiten die samenhangen met het bieden van uitdaging:

- Dieren kunnen je aanspreken op je moed: bijv. als je een paard of koe naar je wilt laten luisteren vergt dat kracht en moed. Doordat je met levende wezens werkt die verzorging nodig hebben moeten sommige werkzaamheden gebeuren, of je nu wel of geen zin hebt. Dit trekt je over een drempel.
- Dieren kunnen onverwachte dingen doen (dier dat plotseling een andere kant op loopt; dieren die door elkaar lopen). Dit vraagt om een snelle reactie.

Kwaliteiten die samenhangen met het 'gewone' leven en het ervaren van levensprocessen:

- Dieren maken levensprocessen aanschouwelijk en bespreekbaar: seksualiteit, dood, rang- en pikorde in de groep en het leven. Dit bevordert openheid over gevoelens en ervaringen.
- Dieren zijn onderdeel van het gewone leven, ze bieden ontspanning en aanknopingspunten voor gesprekjes. Dit bevordert een ontspannen sfeer.
- Dieren zijn levende wezens, ze prikkelen al je zintuigen: ze maken geluid, ze hebben een speciale geur, ze bewegen en elk dier voelt weer anders aan. Dit bevordert je eigen gevoel van levendigheid.

Bij de afweging welke diersoort bij een zorgvrager past zijn twee ingangen:

1. Met welk dier voelt de zorgvrager zich verwant (verwantschapskant van het dier). Een flegmatisch persoon zal zich meer verwant en aangetrokken voelen tot een koe dan tot een paard.
2. Wat is de appelwaarde van het dier. De boer kijkt hoe een zorgvrager via het dier iets kan ontwikkelen. Iemand die bijvoorbeeld de sturing in zichzelf ontbeert kan dit ontwikkelen door op het paard de leidsels in de handen te nemen en het paard te sturen; een kind met ADHD kan via een koe het rustige deel van zichzelf ontwikkelen.

Karakteristieken van landbouwhuisdieren (Bron: Hassink, 2002)

Dier	Karakter	Contact met mens
Paard	groot, verheven, nobel en veelzijdig dier	kan nauwe, veelzijdige band met mens aangaan
Koe	groot, warm met een gemoedelijke, dromerige uitstraling	geeft warmte, rust, brengt je bij je gevoel
Varken	vrolijk, guitig, ontroerend dier, echte levensgenieter en gefixeerd op voedsel	veel gestructureerde werkzaamheden
Geit	nieuwsgierig, maar ook eigenzinnig, springerig en onvoorspelbaar	op mensen gericht, aaibaar
Schaap	kwetsbaar, niet zo aaibaar	vooral leuk vanwege de lammetjes in het voorjaar (levensprocessen).
Kip	gezellig scharrelend in een groep, brengt sfeer, leuk om naar te kijken	meer afstand bij gestructureerde werkzaamheden

"Het vinden van geschikt werk was geen probleem, de zorgvrager gaf zelf aan wat hij wilde doen"

7. Wettelijke vereisten

Om als boerenbedrijf zorgvragers mee te laten helpen dient minimaal voldaan te zijn aan de ARBO-wetgeving. Daarnaast bestaat een aantal kwaliteitssystemen voor de combinatie landbouw en zorg. Het werken aan kwaliteit helpt de zorgboer zich nog meer bewust te zijn over waar het bij de zorgverlening aan kwetsbare mensen om gaat. Het is een hulpmiddel om inzichtelijk te maken aan de zorgvragers of begeleiders wat zorg met kwaliteit op uw boerderij betekent.

Met behulp van kwaliteitssystemen kan het bedrijf laten zien dat het aantoonbaar aan de kwaliteit werkt.
De Kwaliteitswet Zorginstellingen vraagt dit ook van de zorgverlener en wil ook graag een jaarlijks verslag. Ook voor de AWBZ-toelating en door verzekeraars wordt een kwaliteitsborging gevraagd.

Arbeidsomstandigheden Als ondernemer ben je verantwoordelijk voor goede arbeidsomstandigheden op het bedrijf. Op ieder bedrijf waar sprake is van een gezagsverhouding is de arbeidsomstandighedenwet (ARBO-wet) van toepassing. Dit geldt ook voor agrarische bedrijven waar incidenteel seizoenskrachten, bedrijfsverzorgers, familieleden, stagiaires of loonwerkers meewerken. Als onderdeel van de Arbo-wet voert een bedrijf een Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uit en wordt een bedrijfshulpverleningsorganisatie (BHV) opgesteld bestaande uit een BHV-plan en een medewerker van het bedrijf die geschoold is in de bedrijfshulpverlening.

Kwaliteitskaartensysteem Het kwaliteitskaartensysteem is een kwaliteits(zorg)systeem, gebaseerd op ISO 9001, maar meer gericht op de eigen situatie. Hiermee kunnen kleinere zorgorganisaties en -samenwerkingsverbanden aan de slag. Het systeem werkt met kwaliteitskaarten waarop staat hoe er wordt gewerkt en wat de afspraken zijn in de organisatie. Het is een instrument om kleine organisaties mee aan te sturen en transparant te maken voor zowel klanten als de eigen organisatie. Omdat het systeem gebaseerd is op ISO 9001, levert het de basis om te voldoen aan de normen, zoals ISO 9001, HKZ of VCA.

Kwaliteitswaarborg Zorgboerderijen is een zorgsysteem vanuit de Federatie Landbouw en Zorg. Hiermee kan de zorgboer het aanbod aan begeleiding en zorg op het bedrijf zichtbaar maken. Het systeem bestaat uit een werkmap met een lijst met onderwerpen, waarbij de zorgboer moet beschrijven hoe deze door hem gerealiseerd zijn. Soms zijn ook de normen aangegeven waaraan moet worden voldaan. Voor deelname moet de zorgboer aangesloten zijn bij één van de leden (regionale samenwerkingsverbanden) van de Federatie Landbouw en Zorg.

HKZ opstapcertificaat Met het HKZ* opstapcertificaat voor zorgboerderijen kunnen organisaties laten zien dat zij serieus werk maken van kwaliteit van zorg en dat ze voldoen aan de eisen die daaraan gesteld worden. Met het keurmerk laat je zien dat de organisatie intern de zaken op orde heeft, de klant centraal stelt en dat verbeteren van de zorg- en dienstverlening de aandacht heeft.

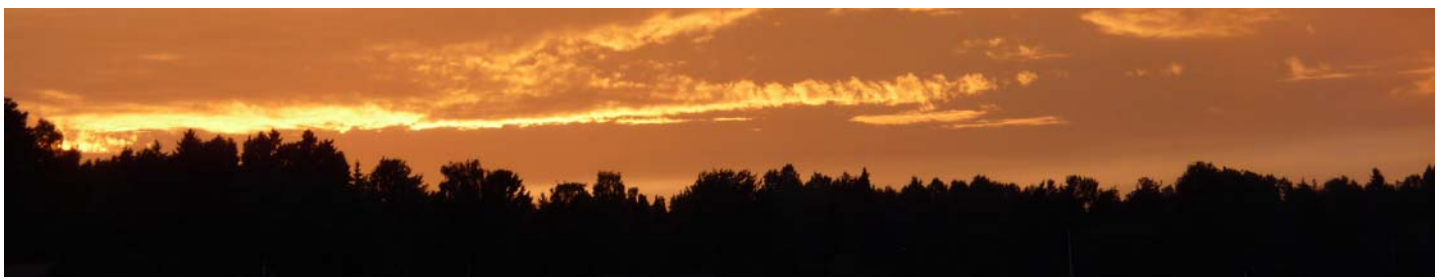
Van de zorgboer wordt verwacht dat:

- deze nadenkt over bejegening van de zorgvrager en samen met (een vertegenwoordiging van) de zorgvrager een gedragscode opstelt,
- in samenspraak met zorgvrager een passend zorg- en begeleidingsaanbod opstelt.
- dat de ervaringen van de zorgvragers periodiek gemeten worden. Deze resultaten worden met de zorgvrager (of vertegenwoordiger) besproken en er worden concrete afspraken gemaakt over welke punten zullen worden aangepakt. Dit wordt vastgelegd in een actieplan.

* Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector

Wettelijke regels en kwaliteitssystemen voor zorgboerderijen

Systeem	Inhoud	Voor wie
ARBO wet - arbeidsomstandigheden	Risico inventarisatie en evaluatie Bedrijfshulpverlening	Verplicht voor alle bedrijven met medewerkers
Kwaliteitskaartensysteem	Organisatie van het werk en werkafspraken	Geschikt voor kleinere zorgorganisaties en samenwerkingsverbanden
Kwaliteitswaarborg Zorgboerderijen	Organisatie van de zorg en begeleiding	Leden van de zorgfederatie landbouw en zorg
HKZ opstapcertificaat	Gedragscode omgang zorgvrager	Zorgboerderijen

8. Tips uit de praktijk

Voordat je begint met ruimte bieden voor zorgvragers, ga na:

- of je geschikt bent als zorgboer (flexibiliteit, tijd)– maak eventueel gebruik van de tool hoe om te gaan met verschillende persoonlijkheden als werkgever en werknemer (http://www.landbouwzorg.nl/)
- of je gezinsleden en andere personen op het bedrijf achter dit besluit staan
- of je bedrijf geschikt is, qua toegankelijkheid en activiteiten; kun je een jaar rond activiteiten aanbieden?
- of het plaats bieden aan een zorgvrager past binnen de visie van het bedrijf. Dit vergemakkelijkt de acceptatie als het minder goed loopt
- wat je er uit wilt halen. Of het financieel aantrekkelijk is , is afhankelijk van de benodigde tijd en eventuele extra investering. Wat haal je er uit voor jezelf als je iemand helpt?
- welk type zorgbedrijf het beste bij je past, hoeveel zorgvragers, hoeveel dagdelen
- of er duidelijke afspraken met de zorgvrager te maken zijn

En verder:

- Laat de zorgvrager zelf de klus oppakken die bij hem past. Bouw een proefperiode in om na te gaan of de zorgvrager inderdaad past bij de boerderij, de boer en bij de gekozen werkzaamheden.
- Maak afspraken met de verwijzer / zorginstantie over verantwoordelijkheden en waar je met vragen terecht kan
- Voldoe minimaal aan de ARBO-eisen en sluit je bij voorkeur aan bij een keurmerk van zorgboerderijen. Belangrijk is om in ieder geval de ontwikkeling van de zorgvrager te monitoren aan de hand van de doelstellingen of het zorgplan.

Verantwoording & verder lezen

De informatie in deze brochure is gebaseerd op gesprekken met zorgboeren en resultaten van eerder onderzoek. Literatuurlijst en uitgebreide informatie vindt u in ‘Opzet en effecten van kleinschalige zorg op boerderijen’, Verwer, C.M., van de Vijver, L.P.L. (2015), LBI 2015-056 VG

www.landbouwzorg.nl Federatie landbouw en zorg,
www.zorgboeren.nl Federatie landbouw en zorg,
www.bvkz.nl Branche Vereniging Kleinschalige zorg

Colofon

© 2016 Louis Bolk Instituut
Auteurs: Dr. ir. Cynthia Verwer, Dr. ir.Lucy van de Vijver
Redactie: Ir. Lidwien Daniels, Metha van Bruggen
Opmaak: Metha van Bruggen
Bestelwijze: www.louisbolk.nl/publicaties
Publicatienummer: 2016-003 VG

www.louisbolk.nl
info@louisbolk.nl twitter: @LouisBolk
T 0343 523 860
F 0343 515 611
Hoofdstraat 24
3972 LA Driebergen

Het Louis Bolk Instituut is een onafhankelijk, internationaal kennisinstituut ter bevordering van écht duurzame landbouw, voeding en gezondheid. Door praktijkgericht onderzoek en advies dragen wij al 40 jaar bij aan gezonde bodems, planten, dieren en mensen. Belangrijke opdrachtgevers zijn onder meer het Ministerie van EZ, de Europese Commissie, Provincies, waterschappen, natuurorganisaties en het bedrijfsleven. Zij waarderen onze integrale visie, en onze oplossingen, die praktisch en goed toepasbaar zijn. Kijk voor meer informatie op www.louisbolk.nl